

Water voor boer en maatschappij

Het project Koeien & Kansen besteedt al jaren aandacht aan het thema mineralenefficiëntie. Dit heeft onder andere tot doel een betere grondwaterkwaliteit. Vanaf 2015 speelt het onderwerp 'water' een grotere rol binnen het project. Zowel de overheid als de melkveehouderij heeft belang bij goed waterbeheer: een goede gewasproductie, goed drinkwater en minder verliezen van mineralen naar het oppervlakte- en grondwater.

Water en nutriënten belangrijk binnen bedrijfsvoering

Water is in verschillende opzichten belangrijk voor de melkveehouderij. Zo moet er voldoende drinkwater van goede kwaliteit zijn voor het vee. Daarnaast is water nodig voor een onbelemmerde gewasgroei. Maar te veel water geeft overlast bij het uitvoeren van de werkzaamheden op het land en leidt tot een lagere gewasopbrengst en voerkwaliteit. Een slechte bodemkwaliteit leidt behalve tot opbrengstderving, ook tot af- en uitspoeling van water en nutriënten; ook jammer.

De melkveehouderijsector heeft direct belang bij een goede bodem, de beschikbaarheid van voldoende water en bovendien bij schoon grond- en oppervlaktewater. Want het verlies van nutriënten als stikstof en fosfaat met uit- en afspoeling naar grond- en oppervlaktewater betekent minder stikstof en fosfaat voor het gewas. Deze verliezen dragen daardoor bij aan een hoger overschot in plaats van een hogere gewasopbrengst, met een lager bedrijfseconomisch resultaat tot gevolg.

Water belangrijk voor maatschappelijke doelen

Met het oog op de toekomst is het voor de melkveehouders belangrijk om rekening te houden met maatschappelijke doelen.

Verantwoord gedrag maakt regelgeving mogelijk, die ruimte biedt voor maatwerk per bedrijf. Bovendien hechten consumenten steeds meer waarde aan 'verantwoord' of 'duurzaam' geproduceerde producten, waardoor hieraan eisen gesteld worden, bijvoorbeeld via de zuivelketen.

Om de waardering vanuit de samenleving te behouden, is het voor de veehouderijsector belangrijk om op korte en lange termijn aan de eisen van ketenpartijen en overheden te voldoen. Voor ondernemers in de melkveehouderijsector is het daarom goed om ook te werken aan:

- De implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze is gericht op voldoende en kwalitatief goed grond- en oppervlaktewater, en op het voorkomen van wateroverlast.
 - Het verhogen van het waterbergend vermogen op melkveebedrijven om wateroverlast in Nederland te voorkomen.
 - Een efficiënter watergebruik, zoals zuinig beregenen, om verdroging van de natuur en een tekort aan water te voorkomen.
-

BedrijfsWaterWijzer voor boer en water

Met de KringloopWijzer brengt de veehouder nu de nutriëntenkringloop voor N en P op zijn bedrijf in beeld. Dat geeft onder andere inzicht in de verliezen van N en P naar de omgeving. Het project Koeien & Kansen ontwikkelt samen met 'waterpartijen' de BedrijfsWaterWijzer. Hiermee wordt de waterprestatie zichtbaar op de onderdelen erf, droogte, wateroverlast, uitspoeling naar het grondwater, uit- en afspoeling naar oppervlaktewater, kwaliteit drinkwater voor vee en ecologisch slootbeheer. Op basis van deze analyse kunnen gewenste maatregelen worden geformuleerd, die kunnen worden opgenomen in een bedrijfswaterplan met concrete acties. Na uitvoering is het effect hiervan met de BedrijfsWaterWijzer worden te monitoren. Elke deelnemer aan Koeien & Kansen werkt met zo'n plan.

Van kuilopslag tot vanggewas

De BedrijfsWaterWijzer brengt op herkenbare wijze risico's in verband met waterbeheer in beeld. Hierbij gaat het om de volgende onderwerpen:

- **Erfafspoeling:** 'Door gras- en maïskuilen en de opslag van vaste mest op orde te hebben en het koepad goed schoon te houden, voldoe ik aan het Activiteitenbesluit en is de afspoeling van vuil water naar sloten verwaarloosbaar.'
- **Droogte:** 'Vocht is hard nodig voor de groei van mijn gewassen en is beperkt beschikbaar'. 'Hoe ga ik hiermee om?'
- **Wateroverlast:** 'Water op het land vertraagt de groei in het voorjaar en maakt berijden met machines onmogelijk. Een verzadigde bodem schaadt het gewas. Wat kan ik doen om op verantwoorde manier af te komen van overtollig water?'
- **Uitspoeling naar grondwater:** 'Veel veehouders zijn gemotiveerd om uitspoeling van nutriënten naar grondwater te verlagen. Maar maatregelen vragen om inzicht in de oorzaken van uitspoeling. Als dat bekend is, volgen ingrepen.'
- **Afspoeling naar oppervlaktewater:** 'Afspoeling is deels het probleem van snel transport van stoffen naar het oppervlaktewater. Zeg maar: kortsluiting tussen het perceel en de sloot. Om daaraan te kunnen werken zijn perceelkaarten met lage en hoge plekken behulpzaam'.
- **Kwaliteit drinkwater voor vee:** 'Een koe drinkt meer dan 100 liter water per dag. Dat moet van goede kwaliteit zijn.'
- **Ecologische sloot:** 'Bij velen bestaat het gevoel dat schoonmaken van de sloot niet optimaal verloopt. Het gebeurt te vaak of te weinig, op verkeerde momenten of op de verkeerde manier. Maatwerk kan mooie en praktische oplossingen brengen met gunstige effecten op de ecologie van de sloot. Breng slootmaaisel zoveel mogelijk uit de slootkant.'

Gegevens

De BedrijfsWaterWijzer integreert veel gegevens over het bedrijf. Het streven is om zoveel mogelijk gegevens automatisch over te nemen van andere bedrijfsinformatiesystemen, zoals de KringloopWijzer. Ook wordt kaartmateriaal gebruikt dat digitaal zal worden gekoppeld aan het bedrijf.